

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

на освітньо-професійну програму «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля галузі знань 07 Управління та адміністрування, кафедри підприємництва і торгівлі Національного університету «Чернігівська політехніка»

Освітньо-професійна підготовка фахівців з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності є особливо важливою в сучасних умовах господарювання, адже на ринку праці потрібні висококваліфіковані спеціалісти, здатні ефективно управляти бізнесом, приймати складні стратегічні рішення. Для забезпечення конкурентоспроможності фахівців з підприємництва та торгівлі важливо, щоб отримані знання і навички мали широкий спектр застосування: від матеріального виробництва – до сфери послуг, від приватного бізнесу- до транснаціональних корпорацій, від управління операційними процесами підприємства – до розробки та реалізації ефективних векторів інвестиційного і інноваційного розвитку бізнесу, а також забезпечення прийняття гнучких та зважених рішень у мінливому зовнішньому середовищі, особливо у воєнний та повоєнний час.

Освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» побудована таким чином, щоб забезпечити здобувачів вищої освіти глибокими та всебічними знаннями, які сприяють формуванню ключових компетенцій, необхідних для успішної професійної діяльності. Структура програми передбачає послідовне та систематичне освоєння освітніх компонентів, які розвивають навички критичного мислення, аналізу та оцінки економічних процесів, а також здатність до соціальної взаємодії в різних контекстах. Здобувачі навчаються концептуалізувати та прогнозувати економічні тенденції, розробляти стратегії розвитку бізнесу та оцінювати їх

вплив на соціум. Крім того, програма надає можливість отримати спеціалізовані знання, необхідні для прийняття ефективних управлінських рішень, пов'язаних із започаткуванням та розвитком бізнесу. Особлива увага приділяється практичним аспектам підприємницької діяльності, включаючи розробку бізнес-планів, а також управлінню торгівельною діяльністю. Це дозволяє випускникам не тільки успішно працювати в сучасних умовах ринкової економіки, але й активно впливати на її розвиток, використовуючи здобуті знання для досягнення поставлених цілей.

Освітні компоненти ОПП формують весь необхідний перелік навиків soft skills, загальних і фахових компетентностей. Якість змістовної складової компоненти освітньо-професійної програми не викликає сумніву. Позитивною характеристикою рецензованої ОПП є її логічна побудова, чітко продумана та збалансована структура, оптимальне поєднання теоретичної та практичної підготовки.

Цікавою складовою освітньо-професійної програми є можливість розширити та поглибити індивідуальну траєкторію навчання здобувачів вищої освіти за рахунок вибору фахового спрямування або «підприємництво і торгівля», або «міжнародна логістика та зовнішня торгівля» у межах спеціальності.

Позитивним аспектом рецензованої освітньо-професійної програми є значний акцент на практичній підготовці здобувачів вищої освіти, що суттєво сприяє їхньому професійному розвитку. Програма забезпечує набуття практичних навичок не лише через лабораторні та практичні заняття, але й через проходження кількох видів професійної практики. Зокрема, здобувачі мають можливість пройти чотири різні види практики, кожна з яких спрямована на поглиблення знань та розвиток навичок у конкретних сферах діяльності. Загальний обсяг практичної підготовки становить 12 кредитів ЄКТС, що відповідає трьом тижням на кожен вид практики. Такий підхід до організації освітнього процесу забезпечує здобувачам вищої освіти

можливість не тільки отримати глибокі теоретичні знання, але й розвинути практичні навички, необхідні для успішної професійної діяльності.

Загалом рецензована ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти рекомендується до реалізації в освітньому процесі кафедри підприємництва і торгівлі Національного університету «Чернігівська політехніка».

Рецензент:

директор ТОВ «Торговий дім «ВІАТ»

В.Л. Беліченко

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-професійну програму
«ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля»

Стратегічні напрями розвитку національної економіки у сфері підприємництва вимагають від освітньої підготовки майбутніх фахівців набуття широких теоретичних знань та практичних навичок для подальшої ефективної діяльності на підприємствах в умовах мінливого зовнішнього середовища, зокрема у воєнний та повоєнний період.

Освітньо-професійна програма «Підприємництво та торгівля», розроблена на кафедрі підприємництва і торгівлі Національного університету «Чернігівська політехніка», визначає основні засади підготовки бакалаврів за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля». У ній чітко сформульовані мета та цілі навчання, а також загальні та фахові компетентності, які повинні отримати майбутні фахівці. Результати навчання сприятимуть конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Основною метою програми є підготовка висококваліфікованих спеціалістів, здатних вирішувати практичні проблеми та спеціалізовані завдання у сферах підприємництва та торгівлі. Всі елементи рецензованої освітньо-професійної програми реалізовані на високому науковому та методичному рівні, враховуючи передовий вітчизняний та міжнародний науково-педагогічний досвід. Проводилися консультації з практиками та потенційними роботодавцями, що позитивно вплинуло на якість змістовної частини програми. Перелік та обсяг нормативних і вибіркового дисциплін, а також їх послідовність вивчення відповідають структурно-логічній схемі підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля», сприяючи відповідності програмних результатів навчання вимогам потенційних роботодавців.

Цікавим елементом освітньо-професійної програми є можливість індивідуалізувати навчальну траєкторію здобувачів вищої освіти через вибір фахового спрямування, зокрема «Підприємництво і торгівля» або «Міжнародна логістика та зовнішня торгівля» в рамках спеціальності, що відповідає сучасним потребам ринку праці та регіональним вимогам.

Серед вагомих переваг та відповідності сучасним трендам цієї програми варто підкреслити формування сучасного спеціаліста, готового до підприємницької діяльності з широким використанням цифрових технологій. Це забезпечується вивченням таких дисциплін, як «Інформаційні та комунікаційні технології», «Цифрові бізнес-технології в підприємстві», «Інтернет-торгівля», а також проходженням практики «Інфокомунікації в підприємстві».

Позитивною характеристикою рецензованої освітньо-професійної програми є значний обсяг практичної підготовки. Набуття професійних навичок забезпечується не лише через лабораторні та практичні заняття, але й завдяки проходженню чотирьох видів практики: навчальної «Вступ до фаху» на першому курсі, «Інфокомунікації в підприємстві» на другому курсі, торговельної (3 курс) та підприємницької (4 курс), кожна з яких триває три тижні, що в сумі становить 12 кредитів ЄКТС.

Розроблена освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» в Національному університеті «Чернігівська політехніка» відповідає сучасному рівню розвитку науки та практики у сфері освіти. Це дає підстави рекомендувати її до впровадження в освітній процес для підготовки здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання.

ТВ.о. директора
ПБП «ВИМАЛ»

Сергій ЛАЗАР

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК
на освітньо-професійну програму
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля
галузі знань 07 Управління та адміністрування,
розроблену на кафедрі підприємництва і торгівлі
Національного університету «Чернігівська політехніка»
кваліфікація: бакалавр підприємництва та торгівлі

У сучасних умовах розвитку суспільства підприємництво набуває все більшого значення як важливий драйвер економічного зростання, інновацій та соціального благополуччя. Беззаперечним є той факт, що підприємництво відіграє ключову роль у соціально-економічному розвитку не тільки окремих регіонів, але й держави в цілому. Його розвиток сприяє створенню нових робочих місць, підвищенню добробуту населення та формуванню стабільної економіки. Успішне функціонування економіки значною мірою залежить від рівня підприємницької активності, яка є каталізатором прискорених темпів економічного розвитку, інновацій та підвищення конкурентоспроможності країни на глобальному ринку.

Для багатьох громадян України, особливо в умовах трансформації економіки та пошуку нових можливостей для самореалізації, підприємництво стає основною формою трудової діяльності. Молоде покоління, яке вирізняється активністю, творчим підходом та прагненням до незалежності, особливо тяжіє до ведення власного бізнесу. Це актуалізує необхідність здобуття сучасних професійних компетентностей, які дозволяють успішно адаптуватися до швидкозмінюваних умов ринку, впроваджувати інноваційні рішення та ефективно керувати підприємницькою діяльністю.

З огляду на ці виклики, освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», розроблена проектною групою кафедри підприємництва і торгівлі НУ «Чернігівська політехніка», спрямована на формування у студентів глибоких теоретичних знань, практичних умінь та навичок, які є необхідними для успішної реалізації підприємницької діяльності. Програма також орієнтована на опанування загальними засадами методології наукової та професійної діяльності, що дозволяє випускникам розуміти сучасні

тенденції у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також впроваджувати їх у своїй практиці.

Особлива увага в програмі приділяється послідовності вивчення дисциплін, що забезпечує логічну й послідовну підготовку фахівців. Перелік та співвідношення нормативних та вибіркового компонентів програми відповідають сучасним освітнім стандартам та враховують вимоги ринку праці. Це дозволяє формувати у студентів ті компетентності, які є необхідними для вирішення складних спеціалізованих завдань у сферах підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також забезпечує високу професійну готовність до роботи в умовах реального бізнес-середовища.

Розроблена освітня програма відповідає оновленому Стандарту вищої освіти бакалаврського рівня за спеціальністю 076 «Підприємництво і торгівля», затвердженому 05.07.2024 р. Усі елементи, які містить рецензована освітньо-професійна програма, виконані на високому науковому та методичному рівнях з урахуванням вимог сьогодення та на підставі консультацій із науковцями, фахівцями-практиками, здобувачами вищої освіти й іншими стейкхолдерами. Таким чином, освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» не лише відповідає сучасним вимогам ринку праці, але й формує у студентів такі професійні та особистісні якості, які дозволяють їм бути конкурентоспроможними фахівцями, здатними ефективно діяти у складних і динамічних умовах сучасної економіки.

Особливої уваги заслуговує можливість, передбачена рецензованою освітньо-професійною програмою, обрати індивідуальну освітню траєкторію. Студенти, окрім вибору необхідних для майбутньої професійної діяльності окремих вибіркового дисциплін, можуть зосередитися на напрямках «Підприємництво і торгівля» або «Міжнародна логістика та зовнішня торгівля». Для здобуття необхідних компетенцій проектна група у співпраці з представниками роботодавців підбрала та пропонує до вивчення логічну послідовність рекомендованих освітніх компонентів, які відповідають цим напрямкам. Такий підхід дозволяє здобувачам вищої освіти максимально розкрити свій особистісний потенціал і ефективно підготуватися до майбутньої професійної діяльності, що підвищує їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Сучасні умови диктують необхідність включення до освітньої програми дисциплін, спрямованих на оволодіння навичками застосування цифрових технологій у підприємницькій діяльності: «Інформаційні і комунікаційні

технології», «Цифрові бізнес-технології у підприємстві», практика «Інфокомунікації в підприємстві», робота у віртуальній лабораторії «Мікробіологія». Ці дисципліни стають надзвичайно актуальними, оскільки цифрова трансформація бізнесу відкриває нові можливості для розвитку та підвищення ефективності підприємницької діяльності. Вони сприяють підготовці студентів до роботи в умовах, коли цифрові інструменти є невід'ємною частиною бізнес-процесів.

На основі викладеного, освітньо-професійна програма «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємство та торгівля» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», розроблена кафедрою підприємства і торгівлі НУ «Чернігівська політехніка», є перспективною для ринку праці. Вона відповідає сучасним вимогам науки і може бути рекомендована для використання у підготовці здобувачів вищої освіти. Програма не лише забезпечує високий рівень теоретичних знань та практичних навичок, але й формує у студентів уміння адаптуватися до змін у професійному середовищі, що є ключовим фактором успішності в сучасному бізнесі.

Завідувачка кафедри
Економіки і підприємства
Національного технічного
університету України
«Київського політехнічного
інституту імені Ігоря Сікорського»,
д.е.н., професор

Світлана Тульчинська
16.08.2024

Світлана ТУЛЬЧИНСЬКА
ЗАСВІДЧУЮ
Відділ кадрів
підпис пр-ще

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-професійну програму
«Підприємництво, торгівля і біржова діяльність»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Метою рецензованої освітньо-професійної програми, що розроблена відповідно до вимог МОН України, є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних успішно працювати в сфері підприємництва, торгівлі та фінансових ринків й готових до створення власного бізнесу, управління підприємствами, аналізу ринків, здійснення торгових операцій та участі в біржовій діяльності.

Освітньо-професійна програма логічно побудована та містить усі необхідні розділи, як от профіль освітньої програми; перелік компонент та їх логічна послідовність; форма атестації здобувачів вищої освіти; матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми тощо.

Зважаючи на те, що об'єктом вивчення є діяльність з організації та функціонування підприємницьких, торговельних та біржових структур, навчання за даною освітньо-професійною програмою дозволить здобувачам набути системні знання та розвинути практичні навички щодо сфери підприємницької, торговельної та біржової діяльності; сформувати підприємницьке мислення щодо виявлення бізнес-ідей, оцінки ризиків, прийняття управлінських рішень; розвинути цифрові компетентності й підготуватися до міжнародної діяльності. Отже освітньо-професійна програма зорієнтована як на теорію, так і на практику торгівлі та підприємництва.

Щодо працевлаштування майбутніх випускників, то рецензована освітньо-професійна програма спрямована на формування навичок, що будуть у нагоді щодо підприємств усіх видів економічної діяльності та будь-якої організаційно-правової форми у сфері торгівлі та бізнесу, а також індивідуальної підприємницької діяльності.

Освітньо-професійна програма містить програмні компетентності (загальні й фахові), що передбачають здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та чітко визначені програмні результати навчання.

Підготовка фахівців за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля здійснюється за участі висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів, а наявне матеріально-технічне, інформаційне та навчально-методичне забезпечення реалізації програми дозволяє здійснити підготовку фахівців на високому науково-методичному рівні.

Перелік компонент освітньо-професійної програми має логічну послідовність та містить не лише обов'язкові й вибіркові компоненти та блок практичної підготовки, а й можливість обрання певного фахового спрямування, як от «Підприємництво і торгівля» або «Міжнародна логістика та зовнішня торгівля». До того ж чітко визначено відповідність програмних компетентностей та програмних результатів навчання компонентам освітньої програми.

Відповідно до вищевикладеного, освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля галузі знань 07 Управління та адміністрування відповідає вимогам, встановленим МОН України, і дозволяє проводити підготовку висококваліфікованих фахівців з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, які володіють сучасними теоретичними знаннями, вміннями та практичними навичками у професійній сфері, що відповідає вимогам ринку праці та потребам регіональної економіки.

Почальник відділу зовнішніх зносин,
зовнішньоекономічної діяльності та
міжрегіонального співробітництва
Департаменту економічного розвитку
Чернігівської облдержадміністрації

В.М. Власенко